

	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	GEOG 3345 Əhali coğrafiyası, kredit sayı-3 AKTS-6		
	Departament	Coğrafiya və ətraf mühit		
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr		
	Tədris semestri	2026/27, payız		
	Fənni tədris edən müəllim	Rövşən Kərimov, c.ü.f.d.		
	E-mail:	rovshan.kerimov@khazar.org		
	Telefon:	+994504886420		
	Mühazirə otağı/Cədvəl	Həftənin 4-cü günü saat 12:20-13:50, 14:10-15:40 (Nərimanov korpusu), otaq 402		
	Məsləhət saatları	Həftənin 4-cü günü 16:00–17:00 (Nərimanov korpusu), Otaq 402		
Prerekvizitlər		GEOG 1101		
Tədris dili		Azərbaycan (yazılı məlumatlar qismən ingiliscə)		
Fənnin növü (məcburi, seçmə)		Məcburi		
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat		Əsas: 1. James M. Rubenstein. Contemporary Human Geography. 5th Edition. Pearson Education. 2022. 387 p. 2. Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası. Dərslik. Bakı. 2016. 338 s. 3. Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Geourbanistika. Dərslik. Bakı. 2017. 271 s. Əlavə: 4. Population Geography. 2021. K. Bruce Newbold. Textbook. Fourth edition. Bloomsbury Publishing. 376 p. Əlavə: Müəllimin elektron materialları.		
Kursun təsviri		“Əhali coğrafiyası” kursu ərazi əhali qruplarını, məskunlaşmış yerlər sistemlərini və onların dinamikasını, tərkibini kompleks şəkildə öyrənir. Kursun vəzifəsi dünyada, onun regionlarında, o cümlədən Azərbaycanda və müxtəlif tipli ölkələrdə əhali inkişafının qanunauyğunluqlarının xarakteristikasını vermək, habelə əhalinin, o cümlədən şəhər və kənd əhalisinin, əmək ehtiyatlarının dinamikasının, strukturunun, yerləşməsinin, onlardan istifadənin iqtisadi-coğrafi xüsusiyyətlərini şərh etməkdir. Əhali etnogenezi, məskunlaşması, təbii artımı, miqrasiyası, həyat səviyyəsi, məşğulluğu, dini və etnik tərkibi öyrənilir, əhalinin kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri təhlil olunur.		
Kursun məqsədləri		Fənnin tədrisində əsas məqsəd əhali coğrafiyasının elmi əsaslarının, demoqrafik proseslərin, irqlərin, etnik tərkibin, dinin, əmək ehtiyatlarının, əhalinin miqrasiyasının, urbanizasiyanın, kənd və şəhər məskunlaşmasının coğrafi öyrənilməsidir. Semestrin sonunda tələbələr aşağıdakıları bacaracaqlar: 1. Dünyanın, onun ayrı-ayrı regionlarının əhalisinin sayı, artım dinamikası barədə məlumat əldə edəcəklər. 2. Dünyanın, onun ayrı-ayrı regionlarının, böyük ölkələrinin əhalisinin sayını insan resurslarını müqayisəli şəkildə öyrənəcəklər. 3. Əhalinin etnogenezi, məskunlaşması, təbii artımı, dini və etnik tərkibi, miqrasiyası, həyat səviyyəsi, məşğulluğu barədə biliklərə yiyələnmiş olacaqlar. 4. Dünya əhalisinin kəmiyyət və keyfiyyət göstəricilərinin formalaşmasında demoqrafik amillərin rolu barədə geniş təsəvvürə malik olacaqlar.		
Tədris metodları		Qrup müzakirəsi Slayd üzərindən suallarla biliklərin yoxlanması Xəritə, qrafik, diaqram və sxem əsasında izah etmə Frontal sorğu		
Qiymətləndirmə		Komponentləri	Tarix / son müddət	Faiz (%)
		Davamiyyət		5

	Aktivlik		5
	Kuiz	Oktyabrın ikinci həftəsi, dekabrın üçüncü həftəsi, 2026	10
	Tapşırıq	15 dekabr	10
	Aralıq imtahanı	Noyabr, 2026	30
	Final imtahanı	Yanvar, 2027	40
	Yekun		100
Tədris qaydaları	Tələbələr onlara tədris olunan bu fənn üzrə dərsin öyrənilməsi prosesinə məsuliyyətlə yanaşmalı, verilən tapşırıqları vaxtında yerinə yetirməli, akademik vicdansızlıq hallarına yol verməməlidirlər. Tələbənin dərslə gecikib-gecikməməsi onun “Davamiyyət” balını müəyyən edir. Onlayn davamiyyət jurnalında hər ikinci qayıb işarəsi tələbənin bir balının çıxılması deməkdir. “Fəallıq” balı tələbənin keçilən mövzuya dair aktivlik göstərməsinə, müzakirələrdə fəal iştirakına, sual-cavabda iştirakına və suallara doğru cavab verməsinə görə verilir. Bununla yanaşı, tələbənin dərslər zamanı müəllimə və tələbə yoldaşlarına münasibətdə diqqətli olması da onun “fəallıq” balını müəyyən edir. Müəllim tələbənin fəallığını nəzərə almaqla hər dərslər qeydlər aparır. Keçmiş mövzunu oxumadan dərslə gələn tələbə dərslə tələb olunan fəallığı göstərə bilmir və buna görə semestrin sonunda həmin meyarla görə verilən maksimum beş baldan az və ya çox dərəcədə məhrum olur. Kuizlər üçün 10 bal ayrılıb. Belə ki, semestr ərzində ən azı 2 kuiz (hər biri 5 ballıq) keçirilir. Kuizlər açıq suallardan və ya test tapşırıqlarından, yaxud hər ikisindən (qarışıq) ibarət ola bilər. Tapşırıqlar müəllimin tələbələr üçün müəyyən etdiyi müddət ərzində yerinə yetirilə bilər. Kuizdə üzursüz səbəbdən iştirak etməyən tələbəyə əlavə kuiz verilmir. Cavablarını gecikdirən tələbələrin işi qəbul olunmaya və ya ballarının bir hissəsi çıxıla bilər. Kuizlə bağlı digər texniki məlumatlar tələbələrə müəllim tərəfindən əlavə izah edilir. Layihə işinin (tələbə araşdırmasının) məzmunu minimum 8 A-4 formatlı səhifə həcmində olmalı, maksimum 12 səhifə təşkil etməlidir. Yerinə yetirilən tapşırığın məzmunu mövzunun adına uyğun olmazsa, iş müəllim tərəfindən qəbul olunmayacaq. Layihə Word proqramında yığılıbsa, Times New Roman şrifti, 14 keqel, 1 intervalla yazılır. Səliqəli yazmaq tələb olunur. Layihənin hazırlanmasında internet resursları, o cümlədən yerli və xarici ədəbiyyat, beynəlxalq hesabat və mətbuat materiallarından istifadə oluna bilər. İstifadə olunan ən son mənbələr 2020-ci ildən sonrakı illəri əhatə etməlidir. Layihə işinin birbaşa internetdən endirilib kağıza çıxarılması yolverilməzdir. İşin axırıncı səhifəsində mütləq istifadə olunmuş istinad linklərin adları göstərməlidir. Ən azı 3-4 mənbədən istifadə olunmayaraq yazılmış iş qəbul olunmur. Layihə işinin strukturu belə olmalıdır: 1. Tələbənin və mövzunun adı (titul vərəqində). 2. Tədqiqatın məqsədi. 3. Tədqiqatın məzmunu, təhlili, statistik analiz. 4. Nəticə (perspektiv). Layihənin qiymətləndirilməsinin meyarları aşağıdakı kimidir: 1. Fikirlərin ardıcılığı, daha müasir ədəbiyyatdan istifadə – 3 bal. 2. Alınan nəticələrin spesifik və konkret olması, illər və ya dövrlər üzrə məntiqi təhlil, səbəb və nəticələrin, təsir edən amillərin və s. elmi cəhətdən düzgün göstərilməsi, doğru nəticə – 4 bal. 3. Təqdimat zamanı qazanılmış biliklərin yaxşı nümayiş etdirilməsi – 3 bal. Layihə işini təhvil tarixindən gec təqdim edən tələbə ən az 1-2 bal itirir. Final və Aralıq imtahanları müəllim tərəfindən ya test, ya açıq sual, yaxud da hər ikisindən istifadə olunmaqla hazırlana bilər. Bununla bağlı daha ətraflı məlumat müəllim tərəfindən imtahan öncəsi veriləcək. Tələbələr Xəzər Universitetinin müəyyən etdiyi generativ süni intellektdən (GSI) istifadə qaydalarına riayət etməlidirlər. Bu qaydalar əsasən		

aşağıdakılardır: GSİ alətlərindən istifadə yalnız öyrənmə, tədqiqat və fərdi inkişaf məqsədlərinə yönəlməlidir. Hər bir tələbə universitetin akademik dürüstlük standartlarına əməl etməlidir. GSİ alətləri təlim və tədqiqat fəaliyyətlərində dəstək rolunu oynaya bilər, lakin təqdim olunan işlərin müəllifi tələbə özü olmalıdır. Məzmunun hazırlanması və təhlili tələbənin şəxsi bilik və düşüncələrinə əsaslanmalıdır. GSİ alətlərindən istifadə tələbə tərəfindən açıq şəkildə bəyan edilməlidir. Bu barədə məlumat hazırlanmış müvafiq material və sənədlərdə (məsələn, esse, tapşırıqlar, təqdimat, layihə, vizual material və s.) göstərilməlidir. GSİ tərəfindən yaradılan və ya təklif olunan məlumatlarda səhv və ya qərəz ola bilər. Tələbə təqdim etdiyi məlumatların düzgünlüyünü və etibarlılığını yoxlamağa görə məsuliyyət daşıyır. GSİ-dən aşağıdakı hallarda istifadə qadağandır: Tapşırıqların və ya layihələrin tam şəkildə GSİ tərəfindən hazırlanması. Tapşırıq, esse, referat, kurs işi və ya layihənin məzmununun bütövlükdə və ya əsas hissəsinin generativ süni intellekt vasitəsilə hazırlanmasına yol verilmir. GSİ-dən köməkçi vasitə kimi istifadəyə icazə verilsə də, əsas məzmun və fikirlər tələbənin öz intellektual əməyi olmalıdır. Aralıq və final imtahanlarda, eləcə də semestr ərzində keçirilən qiymətləndirmə tapşırıqlarında GSİ alətlərindən istifadə. Tələbənin həqiqi bilik və bacarıqlarının müstəqil şəkildə qiymətləndirilməsini təmin etmək məqsədilə imtahan zamanı, o cümlədən auditoriyalarda testlər, quizlər və tapşırıqlar yerinə yetirilərkən süni intellekt alətlərindən istifadəyə icazə verilmir. GSİ tərəfindən yaradılmış məzmunun tələbə tərəfindən öz işi kimi təqdim edilməsi. Süni intellekt alətlərinin hazırladığı mətn, kod, qrafik, cədvəl, təhlil və ya hər hansı digər məzmunun tələbənin öz məhsulu kimi təqdim edilməsi plagiat hesab edilir. Tələbə GSİ-dən istifadə etdikdə, bunu 8-ci bənddə qeyd olunan qaydalar əsasında göstərməlidir. Eyni zamanda digər müəlliflərin əsərlərini, elmi məqalələri və ya hər hansı qorunan mənbələri süni intellekt vasitəsilə yenidən ifadə etdirmək və bu məzmunu öz işi kimi təqdim etmək akademik dürüstlüyə ziddir. GSİ yalnız söz və cümlə quruluşunu dəyişir, lakin ideyalar, arqumentlər və məlumat orijinal mənbədən götürülür. GSİ alətlərindən istifadəyə dair icazə verilən faiz. Tələbənin süni intellekt alətləri vasitəsilə hazırladığı mətn xarakterli sənəddə generativ GSİ alətlərindən ən çoxu 25%-ə qədər istifadə etməsinə icazə verilir. İstinad və açıqlama qaydaları: GSİ alətlərindən istifadə zamanı şəffaflıq və düzgün istinadın göstərilməsi zəruridir. İstinad və açıqlama iki formada təqdim oluna bilər: Mətn daxilində istinad nümunəsi. GSİ-dən istifadə bəyanatı: Bu işin hazırlanması zamanı yalnız strukturlaşdırma və dil redaktəsi mərhələsində ChatGPT (OpenAI, 2025) alətindən istifadə olunmuşdur. Bütün ideyalar, arqumentlər və nəticələr müəllif tərəfindən müstəqil şəkildə formalaşdırılmışdır. 8.2. Ədəbiyyat siyahısında (APA formatında) qeyd olunması OpenAI. (2025). ChatGPT (Dec 2025 version) [Large language model]. https://chat.openai.com/			
Cədvəl			
Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik / Tapşırıqlar
1.	17. 09. 2026	Əhali coğrafiyası elmlər sistemində. Dünya əhalisi.	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslik. Bakı. 2016. Səh.7-17.
2.	24. 09. 2026	Əhalinin sayı və artımı	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası. Dərslik. Bakı. 2016. səh.20-41.

			2. James M. Rubenstein. Contemporary Human Geography. 1st Edition. 2019. Chapter 2.
3.	01. 10. 2026	Əhalinin cins, yaş strukturu və ailə tərkibi.	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası. Dərslik. Bakı. 2016. səh.42-49
4.	08. 10. 2026	Əhali qanunları. Demografik siyasət	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası. Dərslik. Bakı. 2016. səh. 50-99.
5.	15. 10. 2026	İrqlərin coğrafiyası	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslik. Bakı. 2016. Səh. 101-121.
6.	22. 10. 2026	Əhalinin etnik tərkibi	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslik. Bakı. 2016. s.122-159. 2. James M. Rubenstein. Contemporary Human Geography. 1st Edition. 2019. Chapter 7.
7.	29. 10. 2026	Dinlərin coğrafiyası	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslik. Bakı. 2016. s.122-159. 2. James M. Rubenstein. Contemporary Human Geography. 1st Edition. 2019. Chapter 6.
8.	05. 11. 2026	Əmək ehtiyatları	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslik. Bakı. 2016. S.182-193. 2. D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011. pp. 147-173.
Aralıq imtahanı			
9.	12. 11. 2026	Əhalinin məşğulluğu. İşsizlik	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslik. Bakı. 2016. s.185-193. 2. D.Mackinnon, A.Cumbers. Introduction to Economic Geography: globalization, uneven development and place. 2nd edition. 2011.pp. 147-173.
10.	19. 11. 2026	Əhalinin miqrasiyası, növləri və səbəbləri	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslik. Bakı. 2016. 2. James M. Rubenstein. Contemporary Human geography. 1st Edition. 2019. Chapter 3.
11.	26. 11. 2026	Əhalinin sıxlığı və ona təsir göstərən amillər	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslik. Bakı. 2016. 2. James M. Rubenstein. Contemporary Human Geography. 1st Edition. 2019. Chapter 2.
12.	03. 12. 2026	Məskunlaşmanın tipləri və formaları. Şəhər yaşayış məskənlərinin coğrafiyası	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslik. Bakı. 2016. S.248-262. 2. James M. Rubenstein. Contemporary Human Geography. 1st Edition. 2019. Chapter 11.
13.	10. 12. 2026	Şəhərlərin coğrafiyası	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslik. Bakı. 2016. 271-289.
14.	17. 12. 2026	Kənd məskunlaşması	1.Əfəndiyev V.Ə, Nağıyev S.Q. Əhali coğrafiyası . Dərslik. Bakı. 2016. S.315-332.
15.	24. 12. 2026	Ümumiləşdirici dərslər. Təqdimatlar.	
Final imtahanı			